

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

AYDIN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2024 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI	13
8. EKLER	43

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 5: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 7: ASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: Gelir Ücret Tarifesi	30

KISALTMALAR

ASKİ	: Aydın Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi
DSİ	: Devlet Su İşleri
GYMY	: Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KMYKK	: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
SCADA	: Veri Kontrol ve İzleme Sistemi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların İlgili Varlık Hesaplarında İzlenmemesi
2. Peşin Ödenen Kiraların Hatalı Muhasebeleştirilmesi
3. Sosyal Güvenlik Kurumu'na Ödenen Ek Karşılık Primlerinin İlgili Hesapta Muhasebeleştirilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. İdarenin Kredi Kartı ile Tahsil Ettiği Tutarları Vadesinden Önce Nakde Çevirmesi Nedeniyle Bankalara Komisyon Giderleri Ödemesi
2. Harcamalara Katılma Paylarına İlişkin Uygulamaların Mevzuata Uygun Yürütülmemesi
3. Abone Borçlarının Taksitlendirilmesinde Tecil Faizi Uygulanması
4. Kaçak Su Kullanımına İlişkin Para Cezasının 3 Aylık Dönemden Fazla Tahakkuk Ettirilmemesi
5. Nazilli, Didim ve Kuşadası Belediyesi Sorumluluğundaki Park Alanlarında Kaçak Kullanılan Suya İlişkin Cezaların Hatalı Hesaplanması
6. Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi
7. Tarifeler Yönetmeliği'nde Yer Alan Proje Onay Ücretlerinin 2024 Yılı Su Gelir ve Hizmet Tarifesinde Düzenlenmemesi
8. Gelir Ücret Tarife Cetvelinde Atık Su Bedelinin Sabit Tespit Edilmesi
9. Bazı İlçe Merkezlerinde Atık Su Arıtma Tesisinin Bulunmaması
10. Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması
11. Kurum Tarafından Kullanılan Sondaj Kuyularının Bazılarının Kullanım Belgesinin Bulunmaması

12. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrol Sisteminde Eksiklikler Olması

13. Kullanım Süresi Dolan Su Sayaçlarının Yenilenmemesi

14. Vefat Eden ve Varisleri Tarafından Devir Alınmayan Abonelerin Aboneliklerinin Feshedilmeyerek Kullanıma Kapatılmaması

15. İdarenin Vefat Eden Abonelerin Mirasçılarından Olan Alacaklarının Birikmesi

16. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

17. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Aydın Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (ASKİ), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. ASKİ Genel Müdürlüğü, Aydın Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu Kararı'nın yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 01.07.2016 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Aydın Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler ASKİ Genel Müdürlüğü'nün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun (KMYKK) 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre ASKİ de bağlı idare olarak Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır"* hükmü gereğince ASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre

tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Aydın Büyükşehir Belediye Meclisi, ASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Aydın Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli Genel Müdür tarafından atanmaktadır.

ASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

ASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

ASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	785	128
Sözleşmeli Personel	785	9
Kadrolu İşçi	387	68
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1172	205
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1674

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı KMYKK'nın 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre ASKİ'de bağlı idare olarak Bakanlar Kurulu Kararıyla kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı KMYKK'de yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

ASKİ'nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

EEkod-1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0,00	240.514.000,00	75.727.364,50	316.241.364,50	286.792.528,38	29.448.836,12
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	37.559.000,00	138.829,37	37.697.829,37	31.501.408,03	6.196.421,34
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.784.736.000,00	269.055.188,03	2.053.791.188,03	1.990.460.323,56	60.360.429,74
4	Faiz Giderleri	0,00	55.000.000,00	42.711.000,00	97.711.000,00	97.694.455,51	16.544,49
5	Cari Transferler	0,00	17.000.000,00	16.400.000,00	33.400.000,00	30.226.351,59	3.173.648,41
6	Sermaye Giderleri	0,00	557.191.000,00	225.393.332,20	782.584.332,20	718.383.846,76	64.200.485,44
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	2.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	2.000.000,00
9	Yedek Ödenek	0,00	143.000.000,00	-104.425.714,10	38.574.285,90	0,00	38.574.285,90
	Toplam	0,00	2.837.000.000,00	525.000.000,00	3.362.000.000,00	3.155.058.913,83	203.970.651,44

ASKİ'nin 2024 mali yılı bütçesi ile 2.837.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 3.362.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 3.155.058.913,83 TL bütçe gideri yapılmış ve 203.970.651,44 TL ödenek iptal edilmiş, 2.970.434,73 TL ödenek ertesi yıla devredilmiştir.

ASKİ'nin 2024 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 2.632.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş

olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki gösterilen 205.000.000,00 TL net finansman ile denklik sağlanmıştır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.202.212.000,00	2.192.335.140,96	5.208.401,17	2.187.126.739,79	99,31
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
05- Diğer Gelirler	429.787.000,00	798.716.445,66	1.186.789,03	797.529.656,63	185,56
06- Sermaye Gelirleri	1.000,00	60.924,20	0,00	60.924,20	6.092,42
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	2.632.000.000,00	2.991.112.510,82	6.395.190,20	2.984.717.320,62	113,40

2024 yılında bütçe gelir tahminlerine göre bütçe gelirlerindeki (red ve iadeler dâhil) gerçekleşme oranı % 113,40 seviyesinde olmuştur. Bu çerçevede gelir kalemlerinin bütçeye göre gerçekleşme oranları da; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde %99,31, diğer gelirlerde ise %185,56 seviyesinde beklenenin üstünde olmuştur.

Tablo 4: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) D=(B-A)/A	2024-2023 Değişim Oranı (%) E=(C-B)/B
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	606.161.930,12	1.260.996.595,91	2.192.335.140,96	108,03	73,86
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Diğer Gelirler	252.479.283,58	427.428.287,65	798.716.445,66	69,29	86,87
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	60.924,20	0,00	0,00
Toplam	858.641.213,70	1.688.424.883,56	2.991.112.510,82	96,64	77,15
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	2.364.318,66	542.080,48	6.395.190,20	-77,07	1079,75
Net Toplam	856.276.895,04	1.687.882.803,08	2.984.717.320,62	97,12	76,83

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 1.296.834.517,54 TL (% 76,83) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerindeki 931.338.545,05 TL (% 73,86) tutarındaki ve diğer gelirlerdeki 371.288.158,01 TL (% 86,87) tutarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 5: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği <=> (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	240.514.000,00	286.792.528,38	119,24
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	37.559.000,00	31.501.408,03	83,87
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.168.236.000,00	1.990.460.323,56	91,80
04- Faiz Gideri	85.000.000,00	97.694.455,51	114,93
05- Cari Transferler	29.500.000,00	30.226.351,59	102,46
06- Sermaye Giderleri	656.191.000,00	718.383.846,76	109,47
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	2.000.000,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	143.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	3.362.000.000,00	3.155.058.913,83	93,84

2024 yılında bütçe giderlerindeki gerçekleşme bütçe başlangıç ödeneğine göre %93,84 seviyesinde olmuştur. Bu çerçevede gider kalemlerinin bütçe başlangıç ödeneğine göre gerçekleşme oranları da; faiz giderleri ve cari transferlerde %114,93 ve %102,46, personel giderlerinde %119,24 sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinde %83,87, mal ve hizmet alım giderlerinde %91,80, sermaye giderlerinde %109,47 oranında olmak üzere tüm gider kalemlerinde beklenen veya çok yakın seviyelerde gerçekleşmiştir.

ASKİ'nin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	74.248.859,14	170.943.721,42	286.792.528,38	130,23	67,77
SGK Devlet Prim Giderleri	14.433.342,68	21.759.325,68	31.501.408,03	50,76	44,77
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	781.611.857,79	1.154.829.789,09	1.990.460.323,56	47,75	72,36
Faiz Giderleri	25.526.232,55	46.761.061,40	97.694.455,51	83,19	108,92
Cari Transferler	7.081.839,49	15.181.686,76	30.226.351,59	114,37	99,10
Sermaye Giderleri	254.088.960,29	612.336.341,27	718.383.846,76	140,99	17,32
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	1.155.991.091,94	2.021.811.925,62	3.155.058.913,83	74,90	56,05

ASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 1.133.246.988,18 TL (% 56,05) artmıştır.

Gider kalemleri incelendiğinde 2024 yılında önceki yıla göre; personel giderlerinin 115.848.806,96 TL (%67,77), Sosyal Güvenlik Kurumlarına devlet prim giderlerinin 9.742.082,35 TL (%44,77) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı yıllık maaş ve zamlardan kaynaklanmıştır. Mal alım ve hizmet giderlerinde 835.630.534,45 TL (%72,36), sermaye giderlerinde 106.047.505,49 TL (%17,32), cari transferlerde 15.044.664,83 TL (%99,10) ve faiz giderlerinde 50.933.394,11 TL (%108,92) tutarlarında artış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın ASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 2.954.975.579,33 TL, Faaliyet Geliri 2.983.137.242,97 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 2.177.436.606,72 TL enflasyon düzeltmesiyle birlikte 2.205.598,270,36 TL olarak gerçekleşmiştir.

ASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: ASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	ASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	AYDIN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ PERSONEL AŞ	1.102.983,75	307.643,27	%30

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

ASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin (GYMY) 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, GYMY hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, GYMY'de belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli,
- b) Temel mali tablolar,
 - 1) Bilanço,
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu,
 - 3) Nakit akış tablosu,
- c) Diğer mali tablolar,
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu,
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu,
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu,
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu,
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu,
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi

sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin

hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı KMYKK'nin beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise

İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3.Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler, Uyum Eylem Planında tanımlanmış olup çalışmaların tamamlanamaması yönleriyle eksiktir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve

zamanında yayımlanmıştır.

İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Aydın Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların İlgili Varlık Hesaplarında İzlenmemesi

İdare bünyesindeki atık su tesisleri ve su kuyuları için yapılan verimlilik artırıcı niteliğe sahip harcamaların ilgili varlık hesaplarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Maddi duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamalar” başlıklı 27’nci maddesinde; maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında dikkate alınacağı belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin açıklandığı 191’inci maddesinde ise yeraltı ve yerüstü düzenlerinin iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin artırılmasına dair olarak bütçeye gider kaydıyla yapılan harcama tutarlarının yine bu hesaba borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nde; duran varlıklardan hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı belirtilmiş olup bu Tebliğ’in 4’üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı; maliyet bedelinin ise

bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin yekûnu olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların kayıtlı değerine ilave edilmesi halinde amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir. Mezkûr Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde ise gayrimenkul hesaplarında kayıtlı duran varlıklar için yapılan harcamalardan, 114.000,00 TL'lik limiti aşanların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği hüküm altına alınmıştır.

İdarenin duran varlıklarına yaptığı işlemler incelendiğinde, atık su tesisleri ve su kuyuları için gerçekleştirilen ve her biri anılan Tebliğ'de belirtilen limiti aşan toplam 54.535.938,52 TL tutarındaki harcamanın 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri hesabı yerine 630 Giderler hesabına kaydedildiği görülmüştür. Söz konusu tutar idarenin 2024 yılı bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda meydana gelen hataya tekabül etmektedir.

Kamu idaresi, 2025 yılında bulgu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığını ve izleyen süreçte daha dikkatli olunacağını ifade etmiştir.

Maddi duran varlıkların mali tablolarda eksiksiz bir şekilde izlenebilmesi için varlıklara ilişkin yukarıda belirtilen nitelikteki harcamaların ilgili varlıkların maliyetine eklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Peşin Ödenen Kiraların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdare tarafından kiralanan taşınmazlara ilişkin peşin ödenen tutarların yükümlülük hesaplarında izlendiği ve ait olduğu dönemle ilişkilendirilmediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı'nın niteliğinin açıklandığı 144'üncü maddesinde, bu hesabın içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak, gelecek aylara ait olan peşin ödenmiş giderlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Anılan Yönetmelik'in 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabının işleyişini açıklayan 146'ncı maddesinde ise; peşin ödenmiş giderlerden, içinde bulunulan aya ait olanların 630 Giderler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet döneminin gelecek aylarında tahakkuk ettirilmesi gerekenlerin ise bu hesaba, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenlerin 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına borç, ödenen tutarın tamamının 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan ödenen tutarın tamamının 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

İdarenin 2024 yılında yaptığı kira ödemeleri incelendiğinde, 5.622.918,09 TL tutarındaki ödemenin içinde bulunulan dönem itibarıyla gelecek ay ve yıllara ait olduğu

görülmüştür. Uygulamada peşin ödenen kiralar için bir önceki yıl itibarıyla karşılık ayrılmakta, bu karşılıkların izlenmesi için ise 379 ve 479 no'lu Diğer Borç ve Gider Karşılıkları hesabı kullanılmaktadır. Kira ödemeleri, niteliği itibarıyla karşılık ayrılması gereken bir borç veya gider olmadığından söz konusu hesapla ilişkilendirilmesi, izleyen dönemlere ait olmakla birlikte peşin ödenmiş giderlerin mali tablolarda izlenememesine neden olmaktadır.

Kamu idaresi, mevcut dönem itibarıyla ilgili hesapların kullanılmaya başlandığını ve kayıtların işlenmesine bu şekilde devam edileceğini belirtmiştir.

Gelecek ay veya yıllara ait olmakla birlikte içinde bulunulan dönemde ortaya çıkmış giderlerin mali tablolarda doğru olarak izlenebilmesi için bu kapsamdaki kira ödemelerinin ilgili hesaplarda muhasebeleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Sosyal Güvenlik Kurumu'na Ödenen Ek Karşılık Primlerinin İlgili Hesapta Muhasebeleştirilmemesi

İdarece Sosyal Güvenlik Kurumuna taksitler halinde ödenen ek karşılık primlerinin bilanço hesaplarında izlenmediği tespit edilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Prim oranları ve Devlet katkısı" başlıklı 81 inci maddesinin (h) bendinde; 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılara bağlanan veya bağlanacak vazife malûllük aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylıklarının karşılığı olmak üzere, bu kapsamdaki sigortalılar için kamu idarelerinin bütçelerinden ayrılan sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödeneklerinin % 20'si oranında ek karşılık primi alınacağı, ayrılan ek karşılık priminin tamamı kurum bütçelerinin yetkili makamlarca onaylanarak yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşlarından itibaren altı ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ödeneceği hükmü bulunmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabına dair "Hesabın niteliği" başlıklı 278 inci maddesinde bu hesabın, kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülükler ile ertelenen veya taksitlendirilen vergi ve diğer yükümlülüklerin erteleme veya taksitlendirme vadesinin bir yılı aşmayan kısımlarının izlenmesi için kullanılacağı belirlenmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılı içerisinde tahakkuku gerçekleştirilerek altı eşit taksitle ödenmesi gereken ek karşılık primi ödemelerinin tahakkuk ayını müteakip aylarda ödenecek olan kısımlarının taksitlendirilmiş bir yükümlülük niteliğinde olduğu ancak bu tutarların 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında izlenmediği, taksit tutarları ödendiğinde 630 Giderler hesabına kaydedildiği görülmüştür. Söz

konusu tutar 1.421.000,00 TL olup aynı zamanda idarenin bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda meydana gelen sapmayı göstermektedir.

Kamu idaresi, 2025 yılından itibaren ilgili hesabın kullanılmaya başlandığını ve kayıtlarda artık bu şekilde izlenmeye devam edileceğini belirtmiştir.

Ek karşılık primlerinin ödenmesinde Yönetmelik hükümleri çerçevesinde işlem yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdarenin Kredi Kartı ile Tahsil Ettiği Tutarları Vadesinden Önce Nakde Çevirmesi Nedeniyle Bankalara Komisyon Giderleri Ödemesi

İdarenin bankalar aracılığıyla yaptığı kredi kartı tahsilat tutarının bulunduğu bloke hesabın nakit ihtiyaçları nedeniyle protokolle belirlenmiş süreden önce çözüldüğü, bu nedenle komisyon giderine katlanıldığı tespit edilmiştir.

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin Uygulama ve Kullanılacak Araçlar başlıklı 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; yurt içinde yerleşik tüm bankalar aracılığıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın azami 20 gün içerisinde ilgili kurumun kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılması zorunlu olduğu belirtilmiştir.

İdarenin kamu sermayeli bankalarla yapmış olduğu protokoller ve kredi kartlarıyla yapılan tahsilat işlemleri incelendiğinde, yıl içerisinde ortaya çıkan nakit ihtiyaçlarının karşılanması maksadıyla valör hesabın belli bir komisyon ücreti karşılığında çözüldüğü görülmüştür. İhtiyaçların kaynağı ise önceden öngörülmesi mümkün olmayan, meydana gelmesi olağan şartlar altında beklenmeyen nedenler olmayıp cari nitelikte ve süreklilik arz eden elektrik faturaları ve personel şirketine ait rutin ödemelerdir. 2024 yılı içerisinde 14 defa başvuru bu yöntemde 136.515.891,12 TL için 964.298,70 TL komisyon ücreti ödenmiştir. Kredi kartıyla yapılan tahsilatın toplam tahsilat içerisindeki artan payı dikkate alındığında, izleyen dönemlerde idarenin protokolle belirlenen sürede mahrum kalacağı tutar da aynı ölçüde artacak ve bloke süresi değişmediği durumda aynı yöntemle başvurularak daha fazla komisyon giderine maruz kalınacaktır.

Kamu idaresi, zorunlu olarak başvuru bu yöntemin bundan böyle kullanılmayacağını, ödeme planlaması konusunda daha dikkatli davranılacağını belirtmiştir.

Kamu kaynaklarının etkin, ekonomik ve verimli kullanılmasının temini açısından, nakit yönetiminin ihtiyaç planlaması çerçevesinde yapılması ve banka protokollerindeki bloke süresi hususunda yıl içerisinde ortaya çıkabilecek ihtiyaçların gözetilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Harcamalara Katılma Paylarına İlişkin Uygulamaların Mevzuata Uygun Yürütülmemesi

Yenilenen su tesisi ve kanalizasyon hatlarına yapılan harcamalar için katılma payı tahakkuku yapılmadığı ve harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesinin idarece ilgili tapu dairelerine bildirilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun “Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payı” başlıklı 87’nci maddesinde;

“Belediyelerce ve belediyelere bağlı müesseselerce, aşağıdaki şekilde kanalizasyon tesisi yapılması halinde, bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payı alınır:

- a) Yeni kanalizasyon tesisi yapılması,*
- b) Mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi.*

İki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkuller, hangi yoldaki kanalizasyona bağlanmış ise, payın hesabında o yola ait kanalizasyon giderleri nazara alınır.” hükümleri yer almaktadır.

21.08.1981 tarih ve 17435 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun Harcamalara Katılma Payları ile İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik’in “Tahsil şekli” başlıklı 22’nci maddesinde;

“Harcamalara katılma payları belediyelerce veya bunlara bağlı kuruluşlarca, bu Yönetmelikte yer alan esaslara göre hesaplanarak ilan ve tebliğ edildiği yılı izleyen yıldan itibaren her yıl Nisan ve Ekim aylarında olmak üzere iki yılda ve dört eşit taksitte tahsil olunur. Bu paylar peşin ödemelerde tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil olunur”,

Aynı Yönetmelik’in “Tapu Dairelerinin Sorumluluğu” başlıklı 24’üncü maddesinde ise;

“Harcamalara Katılma Payına tabi gayrimenkullerin bir listesi belediyelerce ilgili tapu dairelerine bildirilir. Bu gayrimenkullerin satış, hibe ve trampaları halinde tapu dairesi payın tahsilini sağlamak üzere ilgili Belediyeyi haberdar eder. Pay ödenmedikçe intikal işlemi yapılmaz” hükümleri yer almaktadır.

Yapılan inceleme sonucunda, İdarenin sadece yeni içme suyu şebekesi ve yeni kanalizasyon hattı şebekesi yapımında yukarıda belirtilen payları tahakkuk ve tahsil ettiği, mevcut su ve kanalizasyon şebekelerinin yenilenmesi için yapılan harcamalarda katılma payı tahakkuku yapmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesi ilgili tapu dairelerine bildirilmemiştir. Belediye Gelirleri Kanunu’nun harcamalara katılma payının tahsil şeklini düzenleyen 93’üncü maddesinde; harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesinin belediyelerce ilgili tapu dairelerine bildirileceği, söz konusu gayrimenkullerin satış, hibe ve trampaları halinde tapu dairesinin payın tahsilini sağlamak üzere, belediyeyi haberdar edeceği ve pay ödenmedikçe intikal işleminin yapılmayacağı belirtilmiştir. Büyükşehirlerde su tesisi ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı su ve kanalizasyon idareleri tarafından tahakkuk ve tahsil edilmektedir. Dolayısıyla ilgili tapu dairelerine bildirim belediyelere bağlı müessese olan su ve kanalizasyon idaresince yapılmalıdır.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup 2014 yılından sonra yapılan altyapılara ilişkin çalışmaların yeni tamamlandığını, kesin kabullerinin yapılmaya başlandığını, kesin kabulleri yapılan yerlerdeki yapıların emlak beyan kayıtları ve değerlerinin ilgili belediyelerden istenmiş olduğunu, eksikliklerin tamamlanmasına müteakip mevzuatta belirtildiği şekilde tahakkuk işlemlerine başlanacağını ve ilgili tapu müdürlüklerine şerh düşülmesi için gerekli müracatların yapılacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, harcamalara katılma paylarının tahakkuku sadece yeni hat yapımında değil aynı zamanda yenilenen hatlara yapılan harcamalar için de katılma payı tahakkuku yapılmalı ve tahakkuku yapılan harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesinin ilgili tapu dairesine zamanında bildirilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Abone Borçlarının Taksitlendirilmesinde Tecil Faizi Uygulanması

ASKİ Yönetim Kurulu Kararı ile taksitlendirilen abone borçlarına gecikme faizi yerine tecil faizi uygulandığı görülmüştür.

Aydın Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abonelerden olan alacakların taksitlendirilmesi" başlıklı 47'nci maddesinin birinci fıkrasında;

"İdare abone alacaklarını taksitlendirebilir. Taksitlere, 6183 sayılı Kanunun 51.maddesinde belirtilen yetki oranı ilgili dönemde uygulanır. Doğal afetler, kanuni grev, genel salgın hastalık, kısmî veya genel seferberlik vb. mücbir sebepler taksitlendirme isteklerinde kabulü gerekli mazeretler olup, bunların dışındaki taksitlendirme koşullarını ve şeklini belirlemeye yönetim kurulu yetkilidir" hükmü,

6183 sayılı Amme Alacakları Tahsili Usulü Kanunu'nun "Tecil" başlıklı 48'inci maddesinde;

"Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir" hükmü,

Aynı Kanunun "Gecikme zammı nispet ve hesabı" başlıklı 51'inci fıkrasında;

"Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısma vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %4 (%4,5) oranında gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir" hükmü,

21.05.204 tarih ve 32552 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Seri: C ve 8 Sıra numaralı Tahsilat Genel Tebliği'nin 1'inci maddesinde;

"6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetki kapsamında, yıllık %36 olarak uygulanmakta olan tecil faizi oranı bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren yıllık %48 olarak belirlenmiştir" hükmü yer almaktadır.

Abone borçlarının taksitlendirilmesine yönelik yapılan incelemede, yaklaşık 2000 aboneye ilişkin zamanında ödenmeyen borcun 6183 sayılı Kanunun 48'inci maddesinde belirtilen (21.05.2024 tarihine kadar %36, yıl sonuna kadar ise %48 oranı üzerinden) tecil faizi ile taksitlendirildiği anlaşılmıştır.

Söz konusu ASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin 47'nci maddesinde ise abone borçlarının yönetim kurulu kararı ile 6183 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinde yer alan faiz oranı ile taksitlendirilebileceği ifade edilmiştir.

İdare cevabında, abone borçlarının taksitlendirilmesine yönelik yapılan incelemede, yaklaşık 1932 aboneye ilişkin zamanında ödenmeyen borcun 6183 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinde yer alan faiz oranı yerine 6183 sayılı Kanunun 48'inci maddesinde belirtilen (21.05.2024 tarihine kadar %36, yıl sonuna kadar ise %48 oranı üzerinden) tecil faizi ile taksitlendirildiğinin bulguda belirtildiği, aradaki %0,5 oranın söz konusu abonelere ayrıca tahakkuklarının yapılmış olduğu, 321 adedinin de tahsilatının sağlandığı ve geri kalanların tahsilat ve takip işlemlerinin devam ettiği belirtilmiştir.

Bu durumda 6183 sayılı Kanun'un 48'inci maddesinde düzenlenen tecil faizi yerine 51'inci maddesinde belirtilen gecikme (21.05.2024 tarihine kadar aylık %4, yıl sonuna kadar ise %4,5) faiz oranı üzerinden abone borçlarının taksitlendirilmesi gerektiğinden faiz farkına ilişkin tahakkukların yapılarak söz konusu farkların borcu taksitlendirilen abonelerden tahsili sağlanmalıdır.

BULGU 4: Kaçak Su Kullanımına İlişkin Para Cezasının 3 Aylık Dönemden Fazla Tahakkuk Ettirilmemesi

Su kaynaklılarından, abone olmaksızın sayaçsız ya da kayıt dışı sayaçla herhangi bir teknik düzenekle su kullananlara verilen kaçak su kullanım cezasının 3 aylık dönemden fazla tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

Aydın Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği'nin "Kaçak su kullanımı" başlıklı 35'inci maddesinin birinci fıkrasında;

"İdarenin tasarrufundaki yeraltı veya yerüstü su kaynaklarından, tesislerinden, su taşıyan boru hatlarından, şube yolundan abone olmaksızın ya da abone olduğu halde kayıt dışı sayaçla, kayıtlı sayacı işletmeyecek şekilde ya da sayaçsız olarak herhangi bir teknik düzenekle su alma işi kaçak su kullanımı olup, bu şekilde su kullanan kişilerin kaçak su kullanımları tutanakla tespit edilir ve kaçak su kullanımı engellenir" hükmü,

4'üncü fıkrasının (c) bendinde;

"Abonesi veya sarfiyatları yok ise abone grubuna göre konut için günde 1 m³, Ticarethane için günde 2 m³, bunlar dışındaki abone grupları için 3 m³, su tüketildiği

varsayılarak ait olduğu abone tipin yürürlükteki en son kademesindeki fiyat esas alınmak suretiyle hesap edilen bedel tahsil olunur. Hesaplanan sürenin 3 aydan fazla olması durumunda inandırıcı delil ve belgelerle ispatı ve ibrazı gereklidir. Bunun mümkün olmaması durumunda kaçak su kullanım süresi 3 ay kabul edilir ve hesaplamalar bu süre üzerinden yapılır. Süre tespitinde kullanım yerinin çalışma özelliği de göz önüne alınır.

İdareye ait şebeke veya yangın hidratlarından tanker ile kaçak su alınması v.b. her türlü kaçak kullanım ile ilgili hesaplanan sürenin 3 aydan fazla olması durumunda (işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı, tescil belgesi, tapu, kira kontratı vb.) inandırıcı delil ve belgelerle ispatı ve ibrazı gereklidir. Bunun mümkün olmaması durumunda kaçak su kullanım süresi 3 ay kabul edilir ve hesaplamalar bu süre üzerinden yapılır. Tanker ile kaçak su kullanımında tankerin kapasitesi ve günlük defaten kullanımları tespit edilerek ilgisinden tahsil edilir” hükmü,

5’inci fıkrasında ise;

“Kaçak su kullanım bedeli; 4’üncü fıkrafta belirtilen şekilde tespit edilen kaçak su kullanım miktarı üzerinden, 3’üncü fıkradaki kullanım süresine göre, ait olduğu abone grubu esas alınarak hesaplanır ve 2 katı (Normal Su Miktarı + 1 Kat Ceza) olarak tahakkuka bağlanarak tahsil edilir. Mükerrer kaçak su kullanımının tespiti halinde; kaçak su kullanım bedeli, 3 katı (Normal Su Miktarı + 2 Kat Ceza) olarak fazlasıyla tahakkuka bağlanarak tahsil edilir. Karşılıksız yararlanmaktan dolayı ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulur” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Tarife Yönetmeliği’nin 35’inci maddesinde; kaçak su cezası süre hesabının işyeri açma çalıştırma ruhsatı, kira kontratı gibi inandırıcı belgeler ile yapılabileceği, bunun mümkün olmaması durumunda ticarethaneler için günde 2; konut için ise günde 1 m³ olmak üzere kaçak su kullanma süresinin en fazla 3 ay hesap edilebileceği ifade edilmiştir.

Sayaçsız olarak su kullanan çeşitli sektörlerden tüzel ve özel kişilere tahakkuk ettirilen kaçak su cezaları incelendiğinde; örneğin ... akaryakıt şirketinin işyeri açma ve çalışma ruhsatının, ... yapı şirketinin ise iskan ruhsatının bulunduğu belgelere göre su tüketimlerinin 3 aydan çok daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak, gün hesaplamasının ilgili belgeler esas alınarak yapılması gerekirken 3 ay üzerinden hesaplandığı, esasen bütün kaçak su kullananlara bahsi geçen belgelerin olup olmadığı kontrol edilmeden 3 ay üzerinden kaçak su cezası tahakkuk ettirildiği anlaşılmıştır.

İdare cevabında, 2024 yılında yapılan kaçak tutanakların hesaplamalarının bulgu doğrultusunda yapılan araştırmalar neticesinde inandırıcı delil ve belgesi olanların belge tarihi itibarıyla tekrar hesaplamalarının yapılmaya başlandığını bildirmiştir.

Bu durumda, kaçak su kullananların inandırıcı belge ve delili olup olmadığı araştırılmalı, belgesi bulunanların süre hesabı ilgili belgelere dayalı olarak yapılmalı, 2024 yılı işlemleri incelenip 3 aydan fazla su kullanıldığı belge ile ispat edilebilenlere ilişkin ek tahakkuk düzenlenerek kaçak su ceza farkı tahsil edilmelidir.

BULGU 5: Nazilli, Didim ve Kuşadası Belediyesi Sorumluluğundaki Park Alanlarında Kaçak Kullanılan Suya İlişkin Cezaların Hatalı Hesaplanması

Nazilli, Didim ve Kuşadası Belediyesi sorumluluğunda bulunan park alanlarında abone olmaksızın sayaçsız ya da kayıt dışı sayaçla su kullanımı nedeniyle tahakkuk ettirilen kaçak su cezalarında su tüketim bedelinin hatalı hesaplandığı görülmüştür.

Aydın Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği'nin "Kaçak su kullanımı" başlıklı 35'inci maddesinin birinci fıkrasında;

"İdarenin tasarrufundaki yeraltı veya yerüstü su kaynaklarından, tesislerinden, su taşıyan boru hatlarından, şube yolundan abone olmaksızın ya da abone olduğu halde kayıt dışı sayaçla, kayıtlı sayacı işletmeyecek şekilde ya da sayaçsız olarak herhangi bir teknik düzenekle su alma işi kaçak su kullanımı olup, bu şekilde su kullanan kişilerin kaçak su kullanımları tutanakla tespit edilir ve kaçak su kullanımı engellenir." hükmü,

4'üncü fıkrasının (c) bendinde;

"Abonesi veya sarfiyatları yok ise abone grubuna göre konut için günde 1 m³, Ticarethane için günde 2 m³, bunlar dışındaki abone grupları için 3 m³, su tüketildiği varsayılarak ait olduğu abone tipin yürürlükteki en son kademesindeki fiyat esas alınmak suretiyle hesap edilen bedel tahsil olunur. Hesaplanan sürenin 3 aydan fazla olması durumunda inandırıcı delil ve belgelerle ispatı ve ibrazı gereklidir. Bunun mümkün olmaması durumunda kaçak su kullanım süresi 3 ay kabul edilir ve hesaplamalar bu süre üzerinden yapılır. Süre tespitinde kullanım yerinin çalışma özelliği de göz önüne alınır."

İdareye ait şebeke veya yangın hidratlarından tanker ile kaçak su alınması v.b. her türlü kaçak kullanım ile ilgili hesaplanan sürenin 3 aydan fazla olması durumunda (işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı, tescil belgesi, tapu, kira kontratı vb.) inandırıcı delil ve belgelerle ispatı ve

ibrazı gereklidir. Bunun mümkün olmaması durumunda kaçak su kullanım süresi 3 ay kabul edilir ve hesaplamalar bu süre üzerinden yapılır. Tanker ile kaçak su kullanımında tankerin kapasitesi ve günlük defaten kullanımları tespit edilerek ilgisinden tahsil edilir.” hükmü,

5’inci fıkrasında;

“Kaçak su kullanım bedeli; 4’üncü fıkra da belirtilen şekilde tespit edilen kaçak su kullanım miktarı üzerinden, 3’üncü fıkradaki kullanım süresine göre, ait olduğu abone grubu esas alınarak hesaplanır ve 2 katı (Normal Su Miktarı + 1 Kat Ceza) olarak tahakkuka bağlanarak tahsil edilir. Mükerrer kaçak su kullanımının tespiti halinde; kaçak su kullanım bedeli, 3 katı (Normal Su Miktarı + 2 Kat Ceza) olarak fazlasıyla tahakkuka bağlanarak tahsil edilir. Karşılıksız yararlanmaktan dolayı ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulur.” hükmü,

9’uncu fıkrasında ise;

“Yeşil Alanların hesaplanmasında 15 Nisan – 15 Ekim arası bir yetiştirme periyodu süresince olmak üzere;

Yeşil alanının büyüklüğünü tam olarak tespit edildiği durumlarda 1000 m2 için;

Çim ve yeşil alan sulamalarında: 1250 m3/dönem,

Zeytin ağaçları için: 200 m3/dönem,

İncir ağaçları için; 100 m3/dönem,

Sebzeler için; 528 m3/dönem,

Narenciye ve diğer ağaçlar için; 698 m3/dönem

olarak hesaplanacaktır.”

Çim ve yeşil alanların büyüklüğü tam olarak tespit edilemediği durumlarda;

0-500 m2 arası: 625 m3/ dönem,

501-1000 m2 arası: 1250 m3/ dönem,

1001-2000 m2 arası: 2500 m3/ dönem,

2001-3000 m2 arası: 3750 m3/ dönem,

3001-4000 m2 arası: 5000 m3/ dönem,

4000 m2 ve üzeri için: 6250 m3/ dönem

olarak hesaplanacaktır” hükmü yer almaktadır.

Nazilli, Didim ve Kuşadası Belediyeleri sorumluluk alanlarındaki parklara kesilen ceza tutanakları ile ekli belgelere ilişkin incelemede, kaçak su kullanım cezasında su tüketim

miktarının, ASKİ Tarife Yönetmeliği'nin 35'inci maddesinin 4-c fıkrasında belirtilen diğer abone grupları için günlük 3 m³ ve 90 gün üzerinden değerlendirme yapılarak bütün parklar için 270 m³ olarak hesaplandığı anlaşılmıştır.

Ancak yeşil alanlarda su kullanım miktarına ilişkin söz konusu maddenin dokuzuncu fıkrasında düzenleme yapılmış olup düzenlemede 15 Nisan -15 Ekim aralığında yeşil alanın niteliğine göre su tüketim miktarları belirlenmiştir. Söz konusu düzenlemede çim ve yeşil alanların sulamalarında yeşil alanın büyüklüğünün belirlendiği durumlarda 1000 m² için 1250 m³/dönem; alan büyüklüğünün tam olarak tespit edilemediği durumlarda ise 0-500 m² için 625 m³/dönem olarak kaçak su cezasına ilişkin esas alınması gereken su miktarları belirlenmiştir.

Ceza tutanaklarına ek yapılan fotoğraflarda ise park alanlarının büyük bir kısmının çimden oluştuğu, bazı parklarda ise süs havuzlarının bulunduğu görülmektedir. Bu durumda belediyelerin sorumluluğunda bulunan park yerlerinde kaçak kullanılan suya ilişkin su miktarı ASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin 35'inci maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca dönem bazında tespit edilmeli, aynı maddenin 4-c fıkrasına göre günlük 3 m³ ve 90 gün üzerinden işlem yapılmamalıdır.

İdare cevabında, Kuşadası, Didim ve Nazilli Belediyelerine ait park ve bahçelerde sayaçsız-ara boru/düz boru ile su kullanımı yapıldığına dair düzenlenen kaçak/usulsüz su kullanım tutanaklarının ASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin 35'inci maddesinin 9'uncu fıkrasına göre dönemsel olarak hesaplanabilmesi için park ve bahçelerin net yeşil alanlarının ölçümünün gerektiği; bu nedenle, park ve bahçelerin net yeşil alanlarının ölçümü için İçme Suyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanlığından 06/05/2025 tarih ve 129975 nolu yazı ile Etüt ve Plan Dairesi Başkanlığından 06/05/2025 tarih ve 130010 sayılı yazı ile personel talep edildiği ve ölçümlerin sonucunda hesaplamaların dönemsel olarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belediyelerin sorumluluğu altındaki park yerlerine tahakkuk ettirilen kaçak su cezaları ASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin 35'inci maddesinin 9'uncu fıkrası uyarınca dönem bazında park büyüklüklerine göre yeniden hesaplanıp ilgili belediyelerden tahsil edilmelidir.

BULGU 6: Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi

İdarenin kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin zamanında yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Üst yöneticiler” başlıklı 11’inci maddesinde;

“(…)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar. Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler”

“Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38’inci maddesinde;

“Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.”

“Malî hizmetler birimi” başlıklı 60’ıncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde;

“İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek” hükümleri yer almaktadır.

ASKİ Tarifeler Yönetmeliği’nin “Zamanında ödenmeyen borçlar” başlıklı 32’nci maddesinde;

“(1) Aboneler, tahakkuk eden fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme gününe kadar ödemekle yükümlüdür. Abonelikte kimse bulunmazsa abonelik adresine borç bildirimini bırakılmakla aboneye bildirim yapılmış sayılır.

2) Borcunu ödemeyen abonelere aşağıdaki yaptırımlar uygulanır;

a) Fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme tarihine kadar ödemeyen abonelerin suları kapatılabilir.

b) Süresinde ödenmeyen fatura bedelleri, 21.7.1953 tarihli ve 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51' inci maddesinde belirtilen oranda gecikme zammı ile birlikte yasal yollardan tahsil edilir” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; üst yöneticiler kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan dolayı olan sorumluluğunun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedir. Mali hizmetler birimi kamu gelirlerinin tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur. Su ve kanalizasyon idarelerinin asli geliri su hizmeti verilmesi karşılığında abonelerden alınan bedellerdir. Tahakkuk eden fatura bedellerini süresi içinde ödemeyen abonelerden alacakların yasal yollardan tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin gelir işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Aydın ilinde bulunan bazı kamu kurumlarına ait vadesi geçmiş olan 2.590.789,13 TL tutarındaki su alacağının takip ve tahsil işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup alacakların tahsili için borçlu 103 kuruma yazı yazıldığını, 47 kurumun olumlu dönüş sağladığını, kalan kurumlar için ise görüşmelerin devam ettiğini ifade etmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından gelirlerin toplanması sorumluluğu kapsamında, kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin zamanında yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Tarifeler Yönetmeliği’nde Yer Alan Proje Onay Ücretlerinin 2024 Yılı Su Gelir ve Hizmet Tarifesinde Düzenlenmemesi

Tarifeler Yönetmeliği’nde parsel drenaj kanalı, parsel baca bağlantı projesi ve atıksu depolama tankı/arıtma tesisi proje onayları ve bedel hesaplanması ayrıntılı düzenlenmesine rağmen su tarifesinde proje onay bedellerine yer verilmeyerek tahsilatının yapılmadığı görülmüştür.

ASKİ Tarife Yönetmeliği’nin Parsel Drenaj Kanalı, Parsel Baca Bağlantı Projesi ve Atık Su Depolama Tankı/Arıtma Tesisi Proje Onayları bölümünün 26’ncı maddesinin birinci fıkrası;

“İmar durumu alınmış mimari projelerinin kanal bağlantı ve atıksu depolama tankı/arıtma tesisi projeleri inceleme ücreti, 3 mühendis/saat, 1 daktilo/saat, 1 memur/saat ücreti toplamıdır. Bu ücret;

“a) Konutlarda ;

İnceleme ücreti

Daire Sayısı x —————

b) İşyerlerinde ;

Toplam inşaat alanı (m2)

————— x inceleme ücreti

100

c) Otel ve motellerde ;

Oda sayısı

————— x inceleme ücreti

5

(TL) olarak alındıktan sonra onaylanır.

Proje inceleme ücreti: En az konutlarda 2 daire, işyerlerinde 100 m2, otel ve motellerde 5 oda için hesaplanan, ücrettir.

ç) Endüstriyel/Evsel arıtma tesisi projeleri, ilave tesis projeleri yada revizyon projelerinin onay ve tetkikleri aşağıda verilen formüllere göre hesaplanan proje onay ücreti karşılığında yapılır.

Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisleri Proje Onay Bedeli,

*PO = K * F * (A+C) ” şeklindedir.*

Söz konusu Yönetmelikte proje onay ücretlerinin konut, işyeri, oteller ve arıtma tesisleri olarak nasıl hesaplanacağı ayrıntılı gösterilmiştir.

İdare cevabında, Tarifeler Yönetmeliği'nde parsel drenaj kanalı, parsel baca bağlantı projesi ve atıksu depolama tankı/ arıtma tesisi proje onayları ve bedel hesaplanması işi için gelir ücret tarifesine göre gerekli proje onay bedellerinin girilmeye başlandığını, tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin ilgili Yönetmeliğe göre devam ettiği ifade edilmiştir.

İdare cevabından anlaşılabileceği üzere, 2025 yılından itibaren proje onay bedelleri tahakkuk ettirilerek tahsil edilmeye başlanmıştır.

Sonuç olarak, 2024 yılına ilişkin proje onay ücretlerinin yenilenecek olan Su Gelir ve Hizmet Tarifesinde düzenlenerek tahsili sağlanmalıdır.

BULGU 8: Gelir Ücret Tarife Cetvelinde Atık Su Bedelinin Sabit Tespit Edilmesi

Gelir Ücret Tarife Cetvelinde atık su bedelinin konut ve işyerleri için öngörülen kademelerde sabit kaldığı görülmüştür.

Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Atık su hizmetlerinde ücretlendirme" başlıklı 17'nci maddesinde;

"(1) Atıksu hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esasları kullanılır. Bu esasların uygulanmasına yönelik detayları içeren ve tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesinde faydalanılabilecek usul ve esaslar Bakanlık tarafından Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz adıyla Bakanlığın internet sayfasında yayımlanır.

(2) Atıksu hizmetlerine ait ücretler belirlenirken; su sayaçlarından kaydedilen su miktarı, içme ve kullanma suyu kaynağı olarak yeraltı veya yüzey suyu kullanan ve şebekeye bağlı olmayan aboneler için atıksu sayacı olan yerlerde ölçüm değeri, olmayan yerlerde idarece belirlenecek atıksu miktarı esas alınır.

(3) Sanayiler için ücretlendirme, atıksu debisi ve kirlilik yüküne, sanayi dışı aboneler için tüketilen su miktarına ya da idarece belirlenecek atıksu miktarlarına göre yapılır.

(4) Atıksu hizmetlerinin sürdürülebilirliği için asgari atıksu ücreti 0,30 TL/m³'tür. Belirlenen miktarın bu asgari ücretten daha düşük olması durumunda Bakanlığın uygun görüşü alınır. Mevzuattaki yükümlülöklere uygun şekilde atıksu hizmetlerinin verilebilmesi için asgari atıksu ücretinin yeterli olmaması durumunda tam maliyet esaslı tarife göre atıksu ücreti

belirlenir. Belirlenen metreküp temelindeki atıksu ücreti, metreküp su ücretinin %50'sini aşamaz" hükmü,

Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz'un "6.1 Dağıtım İlkeleri" kısmında;

"Tarifelerden elde edilecek gelir; atıksu altyapı yönetiminin verdiği hizmetin toplam sistem maliyetini karşılamaya yetecek düzeyde olmalıdır.

Atıksu tarife hesaplaması kirleten için anlaşılabilir olmalı ve adil olarak algılanmalıdır.

Adil algılanan tarifeler bir yandan tüm abonelere eşit şekilde davranıldığını gösterirken diğer yandan ise tüm abonelerin asgari düzeyde bir su ve atıksu hizmetini karşılayabileceğini belirtmektedir. Atıksu hizmetlerinin tam maliyeti, birebir kirleten öder ilkesine göre dağıtılsa, dar gelirli konut aboneleri ücretleri karşılamakta güçlük yaşayabilirler. Bu sorunu çözümlemenin iki yolu vardır:

1) Konut aboneleri dışındaki aboneler ortalama ücretin üstünde bir ücret ödeyebilir. Bu seçeneğin sınırlı ölçüde kullanılması önerilmektedir.

2) Tarife yapıları dar gelirli aboneleri destekleyecek şekilde oluşturulabilir; örneğin her bir konuta minimum atıksu üretimine denk gelecek en düşük fiyattan başlayan artan blok tarifeler yoluyla.

Atıksu altyapı yönetimi için gelirlerin devamlılığı Tarifeler devamlı bir gelir kaynağı sağlayacak ve ani dalgalanmaları önleyecek şekilde tasarlanmalıdır." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmelik ve Kılavuzda su idarelerinin atık su bedelini nasıl tespit edeceklerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre;

- Tahsil edilen atık su bedelinin toplam sistem maliyetini karşılayacak şekilde gelir getirmesi,

- Atık su maliyetinin adil ve anlaşılabilir şekilde abonelere dağıtılması,

- Atık su bedelin su bedelinin %50'sini geçmemesi,

şeklinde özetlenmiştir.

İdarenin 2024 yılı ocak ayı Gelir Ücret Tarifesine bakıldığında;

Tablo 8: Gelir Ücret Tarifesi

Konut Aboneleri	Su Ücreti	Atık Su Ücreti
0-13 m ³	18,93	9.46
14 m ³ üzeri	29,28	9,46
İşyeri Aboneleri		
0-10 m ³	25,19	12,59
11-50 m ³	35,00	12,59
51 m ³ üzeri	48,44	12,59

Konut ve işyeri abonelerinin atık su bedelinin ilk kademesinde su bedelinin %50'si olarak belirlendiği; ancak artan 2'nci ve 3'üncü kademede ise ilk kademedeki atık su bedelinin sabit kaldığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan İdarenin mali hizmetler biriminden alınan dokümanda atık su toplam sistem maliyetinin yaklaşık 895.000.000,00 TL; atık sudan elde edilen gelirin ise yaklaşık 800.000.000,00 TL olduğu görülmektedir.

İdarenin atık su tarife yapısı ile atık sudan elde ettiği gelir ve maliyetler Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik ve Kılavuz uyarınca değerlendirildiğinde, tarife yapısının artan su tüketiminde atık su bedelini sabit kıldığı dolayısıyla su tüketimi az olan abone ile çok olan abone arasında bir fark bulunmadığı, dar gelirli aboneler açısından adaletsiz bir yapıya sahip olduğu ve ayrıca atık su bedelinden elde edilen gelirin atık su sistem maliyetinin altında kaldığı anlaşılmaktadır.

İdare cevabında, Genel Kurulun 15.05.2025 tarih ve 7 nolu kararı ile gelir ücret tarifesinde değişiklik yapılmış olduğu, bulguda değinilen konut ve işyerleri için kademelere göre atık su ücreti tahakkuk ettirilmeye başlandığı ifade edilse de 2024 yılında bulguda belirtildiği şekilde atık su bedeli kademe artışında sabit bırakılarak uygulanmıştır.

Bu durumda, söz konusu Yönetmelik ve Kılavuz uyarınca atık su hizmetlerinin borçsuz ve sürdürülebilir halde devamı ile maliyetlerin abonelere adaletli dağıtımının sağlanabilmesi amacıyla bütün Büyükşehir Belediyelerinde olduğu gibi Gelir Ücret Tarifesinde konut ve iş

yerleri atık su bedelinin 2'nci ve 3'üncü kademede sabit bırakılmayıp oransal olarak artırılması gerekmektedir.

BULGU 9: Bazı İlçe Merkezlerinde Atık Su Arıtma Tesisi Bulunmaması

Germencik, İncirliova ve Köşk ilçe merkezlerinde atık su arıtma tesislerinin bulunmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde, bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyıların ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak su ve kanalizasyon idaresinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü" başlıklı 11'inci maddesinde; "*Üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler.*

Atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden; büyükşehirlerde 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla belirlenen kuruluşlar, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bunların dışında iskâna konu her türlü kullanım alanında valiliğin denetiminde bu alanları kullananlar sorumludur" hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un 20'inci maddesinin (f) bendinde ise; "*11'inci maddeye göre kurulması zorunlu olan atık alım, ön arıtma, arıtma veya bertaraf tesislerini kurmayanlar ile kurup da çalıştırmayanlara 60.000 Türk Lirası (1.671.844 TL) idarî para cezası verilir*" denilmektedir.

Bahsedilen mevzuat hükümlerinde, yerleşim yerlerinde kentsel atık su arıtma tesisi kurma, bakım, onarım ve işletilmesinden sorumlu büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerinin sorumlu olacağı belirtilmiştir. Yapılan incelemelerde, üç ilçe merkezinde kentsel

atık su arıtma tesislerinin bulunmadığı, bu sebeple Bakanlık tarafından İdareye bir ilçe için ceza kesildiği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup Germencik ve Köşk ilçeleri için projelerin hazırlandığını ve İller Bankası A.Ş. tarafından ihaleye çıkılacağını, İncirliova ilçesi için ise DSİ Genel Müdürlüğü ile yapılan protokol kapsamında Aydın ili merkezine ileri biyolojik atık su arıtma tesisi yapılacağını ve İncirliova–Aydın arasına yapılacak kolektör hattı ile atık suyun merkez ileri biyolojik atıksu arıtma tesisine taşınmasının planlandığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, çevre kirliliğinin önlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması adına söz konusu ilçe merkezlerinde atık su arıtma tesislerinin kurulup ilçede oluşan atıksuların arıtılması gerekmektedir.

BULGU 10: Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması

İdarenin elektrik enerjisi teşvikinden yararlanması gereken 7 adet atık su arıtma tesisinde, elektrik enerjisi bedelinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin teşvikten yararlanmak için gerekli işlemlerin tamamlanmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun teşvikleri düzenleyen 29’uncu maddesine göre; arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinde, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulamaya Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

Aynı Kanun’un 29’uncu maddesine dayanılarak, atık su arıtma tesislerinin teşvik tedbirlerinden faydalanmasında uyulacak usul ve esasları belirleyen Yönetmelik yürürlüğe konulmuştur. Atık Su Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik’in 4’üncü maddesinde; atık suların arıtılması amacıyla atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderinin, Bakanlar Kurulunca (Cumhurbaşkanı) belirlenecek oranda, Bakanlık bütçesine bu amaç için ayrıca konulacak ödenekten, ilgili atık su altyapı tesisi yönetimlerine geri ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

2011/2245 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda, atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderinin %50 oranında geri ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, İdarenin 40 adet atık su arıtma tesisi olduğu, elektrik enerjisi teşvikinden yararlanması gereken 26 adet atık su arıtma tesisinin bulunduğu ve 7 adet atık su arıtma tesisi için elektrik enerjisi bedelinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin teşvikten yararlanmak amacıyla gerekli işlemlerin tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup elektrik enerjisi teşvikinden yararlanmayan atık su arıtma tesislerinin projelerinin tamamlanmış olduğunu, 2 adet tesis için geri ödeme belgesinin yenilendiğini, diğer tesisler için proje onayı beklendiğini ve projelerin onaylanmasının ardından elektrik enerjisi teşvikinden yararlanılması için gerekli işlemlerin başlatılacağını ifade etmiştir.

Netice olarak; elektrik enerjisi teşvikinden yararlanması gereken tesislerin teşvikten yararlanması için gerekli işlemlerin tamamlanması ve sürecin takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Kurum Tarafından Kullanılan Sondaj Kuyularının Bazılarının Kullanım Belgesinin Bulunmaması

Aydın ilinin ihtiyacı çerçevesinde ASKİ tarafından kullanılan sondaj kuyularından 1.368 tanesinin DSİ'den alınması gereken kullanım belgesi olmadan faaliyet gösterdiği görülmüştür.

167 sayılı sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un "Belge alınması ve bilgi verilmesi mecburiyeti" başlıklı 8'inci maddesinde; maddede açıklanan nitelikte su tedariki amaçlı kazıların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden belge alınması mecbur tutulmuştur.

Buna göre, su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği DSİ tarafından tespit ve ilgili Bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç) ile su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller için belge alınması gerekmektedir. 167 sayılı Kanun'un 9 ve 10'uncu maddelerine göre bu belgeler, arama belgesi ve kullanma belgesi olarak belirlenmiştir.

Arama belgesine dayanarak arazisinde yeraltı suyu bulunan kimse, bu suyu kullanabilmektedir. Ancak, söz konusu kullanımın gerçekleşmesi için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne müracaat edilerek kullanma belgesi alınması gerekmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, arama ve kullanma belgelerinin sondaj kuyuları açısından ruhsat niteliği taşıdığı görülmektedir. Bu belgeleri almadan işlem yapanlar hakkında 167 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine göre mahallî mülkî amir tarafından idari para cezası verilebilmektedir.

Yapılan incelemede, ASKİ'ye ait toplam 1.771 adet su kuyusunun bulunduğu, bunların 1.368 tanesinin kullanım belgesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunların büyük çoğunluğu Aydın ilinin büyükşehir statüsüne dönüşmesini sağlayan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girdiği 2014 yılı sonrasına aittir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup tespit edilen hususların düzeltilmesine ilişkin çalışmalara başlanıldığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, gerek ASKİ tarafından ve gerekse ASKİ kurulmadan önce başka kurumlarca açılan izin/ruhsatlandırma işlemleri tamamlanmayan ve hali hazırda kullanılmaya devam edilen çok sayıda sondaj kuyusunun bulunduğu görülmektedir. Söz konusu kuyulara ilişkin izin ve ruhsatlandırma işlemlerinin kuyuların kullanılmaya başlanmadan önce tamamlanması gerekmektedir. Bu bakımdan izin ve ruhsatlandırma işlemleri yerine getirilmeyen kuyularla ilgili çalışmaların ivedilikle sonuçlandırılması ve yeni açılacak kuyularda yasal süreçlere uygun hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrol Sisteminde Eksiklikler Olması

Su Kayıpları Tebliği'nde yer verilen bazı gerekliliklerin yerine getirilmediği görülmüştür.

Tarım ve Orman Bakanlığı, içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi, su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla, 08.05.2014 tarih ve 28994 sayılı Resmi Gazete'de İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'ni yayımlamıştır. Yönetmelik'in 11'inci maddesinde, Yönetmelik'te belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenlerin, 2560

sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuata göre sorumlu olacağı ifade edilmiştir.

16.07.2015 tarih ve 29418 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği’nin 5’inci maddesinde, Su ve Kanalizasyon İdaresinin; idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesi ve kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla yükümlü olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Tebliğin 6’ncı ve devamı maddelerinde ise, su kayıplarının önlenmesi, kullanılacak malzemeler, abonelik hizmetleri ve izinsiz su kullanımı konularında idarenin yapacağı işler hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Su kayıp kaçığı konusunda yapılan incelemelerde aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

- 103 adet deponun giriş ve çıkış boru hatları üzerinde debi ölçer cihaz bulunmamaktadır.
- Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) veri tabanı bazı ilçelerde oluşturulmamış ve veri girişi tamamlanmamıştır.
- Veri kontrol ve izleme sistemi (SCADA) kurulmasına rağmen SCADA sistemi bulunmayan bölgeler vardır.
- Yüksek tüketimli abonelerin uzaktan izleme sistemi Efeler İlçesi dışında diğer yerlerde mevcut değildir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup tespit edilen hususların düzeltilmesine ilişkin çalışmaların devam ettiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, su kayıp ve kaçaklarının azaltılması ve bu suretle kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasını teminen anılan Yönetmelik ve Tebliğ’de öngörülen işlerin yapılması için azami gayretin gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 13: Kullanım Süresi Dolan Su Sayaçlarının Yenilenmemesi

Aydın ili genelinde abonelerde kullanılan sayaçların kullanım süresi dolmasına rağmen idare tarafından değişiminin zamanında yapılmadığı görülmüştür.

Elektrik, Su ve Gaz Sayaçları Muayene Yönetmeliği'nin "Periyodik muayene" başlıklı 8'inci maddesinde;

"Bu Yönetmelik kapsamındaki sayaçların periyodik muayene süresi EK-I'de belirtilmiştir. Periyodik muayene süresi, tarih olarak değil yıl olarak izlenir ve yıl içerisinde hangi tarihte damgalanmış olursa olsun damgalandığı yıl birinci yıl olarak sayılır. Kalan süre, damgalandığı yılı takip eden yıldan itibaren hesaplanır" denilmektedir.

Sayaçların periyodik muayene süreleri Yönetmelik ekinde yer almakta olup söz konusu süre su sayaçları için 10 yıl olarak belirlenmiştir.

Yapılan incelemelerde aktif 683.472 adet sayacın 227.025'inin periyodik muayene süresinin dolduğu tespit edilmiştir. Periyodik muayenesi dolan sayaçların tam ve doğru bir şekilde ölçüm yapıp yapmadığı tespit edilemediğinden bu husustan kaynaklı olarak su gelirlerinde kayıpların olabileceği ve kayıp kaçak oranının yükselebileceği değerlendirilmektedir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup 2024 yılı içerisinde 15.456 adet sayaç değiştirildiğini ve 2025 yılı için sayaç alım ihalesi hazırlıklarına başlanıldığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak; 10 yılını doldurmuş sayaçların azımsanmayacak bir sayıda olduğu ve bunlar tarafından yapılan su tüketim miktarlarının ölçümüne dair rakamların hatalı olabileceği dikkate alındığında, İdarenin periyodik muayene süresi dolan sayaçların değişimlerini yaparak su gelirlerinde oluşabilecek kayıpların önüne geçmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Vefat Eden ve Varisleri Tarafından Devir Alınmayan Abonelerin Aboneliklerinin Feshedilmeyerek Kullanıma Kapatılmaması

Vefat eden abonelerin abonelik sözleşmelerinin feshedilmediği ve sayaçlarının kullanıma kapatılmadığı görülmüştür.

Aydın ASKİ Tarifler Yönetmeliği'nin "Abonelik koşulları ve uygulama esasları" başlıklı 44'üncü maddesinin on birinci fıkrasında *"Abonenin ölümü durumunda borç ve*

alacakları varislerine intikal eder. Abonenin ölümünün İdarece öğrenildiği tarihten itibaren iki aylık süre içerisinde, birikmiş borçları ödemek kaydıyla, varislerin İdareye başvurarak mevcut aboneliği kendi adlarına veya mirasçılardan biri adına devralacaklarını bildirmemeleri halinde, mevcut abonelik iptal edilerek tahakkuk eden tüm borçlar mirası reddetmemiş varislerden tahsil edilir” denilmektedir.

Söz konusu Yönetmeliğe göre, abonenin vefatı halinde ölümünün İdarece öğrenildiği tarihten itibaren iki aylık süre içerisinde varislerin İdareye başvurarak mevcut aboneliği kendi adlarına veya mirasçılardan biri adına devralacaklarını bildirmemeleri halinde, mevcut aboneliğin iptal edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 31.12.2024 itibarıyla 7.181 vefat etmiş abone olduğu, bu abonelerin sistem üzerinde aktif olarak yer aldığı ve sayaçlarının işler halde olduğu tespit edilmiştir.

Vefat eden abonelerin abonelik sözleşmelerinin feshedilerek sayaçların kullanıma kapatılmaması, bu aboneliklerden su tüketimi yapan kişilerin kimler olduğunun tespit edilmesini ve oluşan alacağın takibini imkansız hale getirmektedir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup konuya ilişkin olarak 2.355 adet abonelik kapatıldığını, 1.378 adet abone sahibinin varislerine tebligat gönderildiğini ve abonelik devri, abonelik kapama ve tebligat işlemlerinin devam ettiğini ifade etmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince abonelerin vefat durumlarının Merkezi Nüfus İdare Sisteminden sorgulanarak, abonelik fesih işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 15: İdarenin Vefat Eden Abonelerin Mirasçılarından Olan Alacaklarının Birikmesi

İdarenin vefat eden abonelerinden olan ve varislerinden tahsil edilmesi gereken alacaklarının tahsilinin gerçekleştirilmediği görülmüştür.

Aydın ASKİ Tarifler Yönetmeliği’nin “Abonelik koşulları ve uygulama esasları” başlıklı 44’üncü maddesinin on birinci fıkrasında “Abonenin ölümü durumunda borç ve alacakları varislerine intikal eder. Abonenin ölümünün İdarece öğrenildiği tarihten itibaren iki aylık süre içerisinde, birikmiş borçları ödemek kaydıyla, varislerin İdareye başvurarak

mevcut aboneliği kendi adlarına veya mirasçılardan biri adına devralacaklarını bildirmemeleri halinde, mevcut abonelik iptal edilerek tahakkuk eden tüm borçlar mirası reddetmemiş varislerden tahsil edilir” denilmektedir.

Anılan hükümden, abonenin vefatı durumunda aboneye ait tüm borç ve alacakların varislerine intikal edeceği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu alacakların tahsilinde vefat eden abonelerin varislerinin kim ya da kimler olduğunun tespiti önem kazanmaktadır.

Yapılan incelemede, 31.12.2024 itibarıyla 7.181 vefat etmiş abone olduğu, abonelerin sistem üzerinde aktif olarak yer aldığı, abonelerin varislerinin tespiti konusunda çalışmalar yapılmadığı ve söz konusu abonelerden olan toplam alacak tutarının 5.134.214,63 TL olduğu tespit edilmiştir.

İdare tarafından söz konusu alacakların tahsili için gerekli tedbirler alınmadığı takdirde bu alacakların giderek artacağı ve tahsilinin daha da zorlaşacağı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Mirasçılık belgesi” başlıklı 598’inci maddesindeki “*Başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince veya noterlikçe mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir*” hükmü gereğince yasal varislerin kimler olduğunun maddede anılan makamlardan tespit edilmesi mümkün gözükmemektedir.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgukonusu hususu kabul etmiş olup alacakların tahsili için gerekli takip işlemlerine başlanıldığını ifade etmiştir.

Bu itibarla; İdare tarafından gerek Kimlik Paylaşım Sistemindeki mevcut bilgi ve veriler gerekse 4721 sayılı Kanun’daki yetkili makamlar tarafından edinilecek bilgi ve veriler çerçevesinde vefat eden abonelerin varislerinden olan alacakların tahsilinin sağlanarak İdarenin alacaklarının birikmemesi için gerekli önlemler alınması gerekmektedir.

BULGU 16: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

İdarenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlarının cins tashihlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde cins tashihi; binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin

mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin 10’uncu maddesinde;

“(1) Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar.

(2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır” denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmüne göre, kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmaması durumunda, fiili kullanım durumları esas alınarak tapu kayıtlarında cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

Ancak, yapılan incelemelerde, Kamu İdaresi tarafından taşınmazların cins tashihinin yapılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, cins tashihinin yapılmaması, kamu idaresine ait taşınmazların mevcut kullanım şekillerinin tam olarak anlaşılamamasına neden olmaktadır.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup gerekli iş ve işlemlerin başlatılmış olduğunu, Efeler ilçesindeki cins değişikliğine konu taşınmazlara ilişkin çalışmalar tamamlandıktan sonra diğer ilçelere ilişkin çalışmalara başlanılacağını ifade edilmiştir.

Bu itibarla, Kamu İdaresinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların cins tashihlerinin yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 17: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdarede çalışan kadrolu işçilerin sosyal hakları olan yıllık izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle çoğunluğunun birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların bir hakkı olduğu ve bu hakların kullanımının Kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 1.960 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 17.10.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2024/7 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl

içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede 31.12.2024 tarihi itibarıyla İdarede görev alan kadrolu toplam 68 işçiden, 20'sinin 50 ile 100 gün arasında, 17'sinin 100 ile 200 gün arasında, 13'ünün 200 ile 300 gün arasında, 4'ünün 300 ile 400 gün arasında ve 1'inin ise 400 günden fazla kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Kamu İdaresi göndermiş olduğu cevapta bulgu konusu hususu kabul etmiş olup konuya ilişkin 2024 yılında tüm daire başkanlıklarına yazı yazıldığını, yıllık izni birikmiş işçilerin çalışma koşulları aksatılmadan izne çıkartılarak birikmiş izinlerinin eritilmesinin sağlanacağını ifade etmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve idareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Kamu İdaresi tarafından söz konusu husus düzeltilmemiş olup 2024 yılı Düzenlilik Denetimi Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünde tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Tarifeler Yönetmeliğinde Yer Alan Proje Onay Ücretlerinin 2023 Yılı Su Gelir ve Hizmet Tarifesinde Düzenlenmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	Kamu İdaresi tarafından söz konusu husus düzeltilmemiş olup 2024 yılı Düzenlilik Denetimi Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünde tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu husus kısmen düzeltilmiş olup 2024 yılı Düzenlilik Denetimi Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünde tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması	2023	Yerine Getirilmedi	Kamu İdaresi tarafından söz konusu husus düzeltilmemiş olup 2024 yılı Düzenlilik Denetimi Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünde tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Su Kayıplarının Önlenmesine İlişkin Bazı Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu husus kısmen düzeltilmiş olup 2024 yılı Düzenlilik Denetimi Raporu'nun Diğer Bulgular bölümünde tekrar bulgu konusu yapılmıştır.